

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»
(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра Фінанси, банківська справа та страхування
(назва кафедри, яка відповідає за дисципліну)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор (перший проректор)

В.Г. Прушківський

2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ППВС 01 Вступ до спеціальності

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) Фінанси і кредит

(назва спеціалізації)

інститут, факультет Економіко-гуманітарний інститут, факультет економіки та управління

(назва інституту, факультету)

мова навчання державна

2019 рік

Робоча програма «Вступ до спеціальності» для студентів
(назва навчальної дисципліни)
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,

освітня програма (спеціалізація) Фінанси і кредит.
(назва спеціалізації)

„27” серпня 2019 року - 17 с.

Розробники: Шарова С.В., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, к.е.н., доцент

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри
Фінанси, банківська справа та страхування

Протокол від „27” серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри Фінанси, банківська справа та страхування

_____ (С. В. Шарова)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ _____ ” _____ 20__ року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки та управління

Протокол від “25” вересня 2019 року № 22

«25» вересня 2019 року Голова (В.В. Корольков)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми*

“ _____ ” _____ 20__ року Керівник групи _____
(_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)
али)

*Якщо дисципліна викладається не випусковою кафедрою

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u>	Вибіркова	
Модулів – 2	Спеціальність (освітня програма, спеціалізація): <u>072 - Фінанси, банківська справа та страхування (Фінанси і кредит)</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1	1
Індивідуальне науково-дослідне завдання -30		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1	1
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 6	Освітній ступень: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		14	4
		Практичні, семінарські	
		14	4
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		62	82
Індивідуальні завдання:			
-	-		
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 21,3% до 78,7%

для заочної форми навчання - 5,3% до 94,7%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі управління та адміністрування.

Метою викладання дисципліни є підготовка студентів до навчання в університеті з урахуванням світових освітніх тенденцій, особливостей системи вищої економічної освіти та навчального процесу у вищому навчальному закладі; формування у майбутніх спеціалістів за професійним спрямуванням «фінанси і кредит» та «облік і аудит» знань з концептуальних основ фінансів, банківської справи, страхування, обліку та оподаткування.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

– формування у студентів системи знань щодо сутності й організації професійної підготовки фахівців в сфері фінансів, банківської справи та страхування з урахуванням світових освітніх тенденцій;

– ознайомлення із сутністю фінансів, банківської справи та страхування та їх місцем і роллю в системі економічних відносин.

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен отримати:

а) загальні компетентності:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.ЗК02
- Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.ЗК05
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.ЗК07
- Здатність бути критичним і самокритичним.ЗК09
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати

різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК14

б) фахові компетентності:

Фахові компетентності, яких набуватимуть здобувачі в процесі вивчення навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності»

Компетенції згідно освітньої програми	Складові компетентності
Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища. СК01 Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури. СК02 Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку. СК11	Розуміння предмету статистики, методичних прийомів її вивчення та завдання статистики
	Здатність до організації та здійснення статистичних спостережень соціально-економічних явищ та процесів з подальшим їх аналізом
	Здатність обирати, обґрунтовувати та використовувати необхідні статистичні методи та інформаційні технології для збирання та аналізу статистичної інформації.
	Здатність обчислювати узагальнюючі статистичні показники, надавати їм економічну інтерпретацію та узагальнювати результати статистичного дослідження
	Здатність знаходити та здійснювати оцінку параметрів статистичних розподілів
	Здатність здійснити оцінку закономірностей розвитку досліджуваних явищ та процесів
	Здатність застосовувати методи аналізу взаємозв'язків між явищами відповідно до мети дослідження і наявної інформації, оцінювати ефекти впливу факторів на результат, що необхідно для прийняття оптимальних управлінських рішень
	Здатність аналізувати динаміку складних соціально-економічних явищ та здійснювати порівняльний аналіз
	Здатність виявляти основні тенденції розвитку досліджуваних явищ та вимірювати сезонні коливання
	Здатність використовувати методику обчислення та застосування індексів в статистико- економічних дослідженнях.
Здатність здійснювати вибіркові статистичні спостереження, в залежності від можливості їх подальшої оцінки та аналізу.	
Здатність оформляти результати статистичних досліджень, будувати статистичні таблиці та графіки	

очікувані програмні результати навчання:

- Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем. **ПР02**

- олодіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів. **ПР13**

Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів. **ПР14**

Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку. **ПР18**

Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань. **ПР19**

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Модуль №1 «Система підготовки фахівців у сфері фінансів, обліку та аудиту».

Тема 2.1.1. Сучасні принципи побудови та завдання систем вищої освіти у зарубіжних країнах. Європейська освітня інтеграція.

Характерні тенденції у розвитку закордонної вищої освіти.

Історичні витоки ступеневої освіти. Національні системи вищої освіти.

Тема 2.1.2. Болонський процес як засіб інтеграції та демократизації вищої освіти країн Європи.

Основні історичні етапи Болонського процесу. Гармонізація архітектури системи європейської вищої освіти в основних документах Болонського процесу. Основні чинники євроінтеграції в освітянській сфері.

Тема 2.1.3. Європейська кредитно-трансферна й акумулююча система організації навчального процесу (ECTS).

Характерні особливості Європейської кредитно-трансферної акумулюючої системи (ECTS).

Загальні умови використання (ECTS). Шкала оцінювання (ECTS).

Тема 2.1.4. Система вищої освіти України. Місце НАУ в системі вищої освіти України.

Система вищої освіти України. Управління у сфері вищої освіти.

Концептуальні засади модернізації вищої освіти України. Забезпечення якості вищої освіти і науки шляхом розвитку незалежної системи забезпечення якості вищої освіти. Інтеграція освіти, науки та інновації. Автономія вищих навчальних закладів. Співпраця вищих навчальних закладів та бізнесу у сфері вищої освіти і науки шляхом запровадження механізмів інноваційного розвитку країни за рахунок взаємодії освіти, науки, бізнесу і держави.

Вищі навчальні заклади, їх типи і основні завдання. Місце НАУ в системі вищої освіти України як осередку підготовки кадрів для цивільної авіації та ін-

ших галузей народного господарства країни.

Тема 2.1.5. Нормативно-правове забезпечення організації навчального процесу у вищих навчальних закладах.

Стандарти освітньої діяльності та вищої освіти. Структурно-логічна схема підготовки фахівця. Багаторівнева структура вищої освіти. Рівні, ступені та кваліфікації вищої освіти. Атестація здобувачів вищої освіти. Характеристика різних рівнів підготовки фахівців.

Тема 2.1.6. Організація освітнього процесу у вищих навчальних закладах.

Сутність освітнього процесу. Фундаменталізація та індивідуалізація підготовки фахівців з вищою освітою. Роль гуманітарних та суспільних наук у формуванні світогляду фахівців зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування».

Роль фундаментальних економічних наук у підготовці фахівців з фінансів, банківської справи та страхування. Сутність та необхідність індивідуалізації навчального процесу.

Форми навчання у вищих навчальних закладах. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять. Практична підготовка осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах. Учасники освітнього процесу у вищих навчальних закладах. Категорії учасників освітнього процесу.

Організація освітнього процесу в НАУ. Функції та структура інститутів, факультетів, кафедр.

Тема 2.1.7. Роль випускової кафедри фінансів, банківської справи та страхування в підготовці фахівців.

Характеристика випускових кафедр. Їх роль у забезпеченні підготовки фахівців зі спеціальностей «фінанси, банківська справа та страхування».

Навчальні плани спеціальностей, їх дисципліни, послідовність їх вивчення та обсяг відведених годин. Організація навчальної роботи на кафедрі фінансів, банківської справи та страхування. Організація науково-дослідної роботи студентів (НДРС) на випусковій кафедрі та її місце у професійній підготовці

фахівців.

Робота з навчальною та науковою літературою. Первинні і вторинні джерела інформації. Науково-технічна бібліотека (НТБ) університету, бібліотеки Києва, України, їх місце в системі науки, культури, наукової інформації.

Інтелектуальна власність. Ринок інтелектуальних продуктів. Захист та законодавча охорона авторських прав.

Тема 2.1.8. Студентське самоврядування як невід'ємна складова демократизації вищої школи.

Основні права і обов'язки студента НАУ. Загальні положення студентського самоврядування. Структура і організація роботи органів студентського самоврядування, їх мета та завдання, права та обов'язки. Положення про студентське самоврядування в університеті. Основні напрямки діяльності та організаційні засади. Їх права та фінансова діяльність.

2.2. Модуль № 2 «Основні категорії, поняття і механізми реалізації відношень у сферах майбутньої професійної діяльності».

Тема 2.2.1. Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності, його структура.

Поняття підприємства як організаційно відокремленої та економічно самостійної ланки виробничої сфери. Організаційно-правові форми підприємства, їх класифікація. Типи та види організаційних структур підприємства. Особливості функціонування авіатранспортних підприємств.

Тема 2.2.2. Сутність, необхідність і функції фінансів.

Поняття фінансів. Передумови виникнення фінансів. Сутність і відмінні ознаки фінансів. Функції фінансів. Призначення та роль фінансів.

Тема 2.2.3. Фінансова система. Фінансова політика і фінансовий механізм.

Принципи побудови та структурні компоненти фінансової системи. Організаційні основи функціонування фінансової системи. Фінансова політика як

важлива складова економічної політики держави. Фінансовий механізм і його елементи.

Тема 2.2.4. Податки та податкова система.

Сутність, необхідність та види податків. Функції податків. Основні елементи податків. Податкова політика і податкова система України. Перелік загальнодержавних податків, зборів та обов'язкових платежів. Перелік місцевих податків та зборів. Організація податкової роботи та діяльність Державної фіскальної служби України.

Тема 2.2.5. Фінансовий ринок.

Призначення і структура фінансового ринку. Суб'єкти та об'єкти фінансового ринку. Класифікація суб'єктів фінансового ринку. Фінансові інструменти. Класифікація посередників на фінансовому ринку. Сегментація фінансового ринку за групами та видами фінансових активів.

Кредитний ринок та ринок цінних паперів. Види цінних паперів, їх класифікація та характеристика.

Тема 2.2.6. Банківська справа. Банківська система: становлення і розвиток.

Сутність банківської діяльності. Витоки виникнення. Функції банків.

Становлення банківської системи України. Небанківські фінансово-кредитні установи. Страхові компанії. Пенсійні фонди. Ломбарди. Лізингові компанії. Факторингові компанії. Інвестиційні фонди.

Національний банк і його операції. Створення та організації діяльності комерційних банків.

Тема 2.2.7. Сутність, принципи, роль та функції страхування. Класифікація страхування. Страховий ринок України.

Форми страхування. Обов'язкове та добровільне страхування. Системи страхування. Страховий інтерес. Страхова сума. Превентивна функція.

Ризикова функція. Функція формування страхових резервів. Заощаджувальна функція. Функція створення і використання страхових резервів, перерозподіл коштів. Формування страхових резервів, навантаження, нетто-ставка Функ-

ція заощадження коштів. Правова превенція, застереження. Об'єкти, основні підходи до класифікації страхування, підгалузі страхування, страхові операції, перестраховування.

Зміст та структура страхового ринку. Об'єктивна необхідність виникнення та розвитку страхового ринку. Територіальний аспект страхового ринку. Страхові товариства. Страхові спілки, асоціації. Товариства взаємного страхування. Страхові аспекти та страхові брокери. Перестраховальні компанії. Транспортне страхове бюро. Комітет у справах нагляду за страховою діяльністю. Внутрішня система та зовнішнє середовище страхового ринку. Страхові продукти. Асортимент страхового ринку. Ліцензування страхової діяльності.

Тема 2.2.8. Місце і роль бухгалтерського обліку і аудиту в системі економічних відносин.

Взаємозв'язок і взаємодія розвитку суспільних продуктивних сил і обліку. Господарський облік і його види. Бухгалтерський облік як система упорядкованого узагальнення інформації про фінансово-господарський стан господарюючих суб'єктів. Бухгалтерський облік і ринок.

Бухгалтерський облік в Україні. Реформування бухгалтерського обліку в Україні й інтеграція в європейські економічні відносини. Організація бухгалтерського обліку відповідно до вимог законодавчо-нормативних актів.

Історичні аспекти виникнення і розвитку аудиту. Основні законодавчі акти з аудиту. Сутність і завдання Міжнародних стандартів аудиту. Сучасний стан ринку аудиторських послуг.

Тема 2.2.9. Основні вимоги до сучасних фахівців в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Місце і основні функції фахівців в сфері фінансів, банківської справи та страхування. Основні вимоги до сучасних фахівців в сфері фінансів, банківської справи та страхування. Права, організація праці і відповідальність сучасних працівників. Основні вимоги до професійної етики сучасних фахівців в сфері фінансів, банківської справи та страхування в суспільстві.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1. Предмет та показники статистики. Програмно - методологічні засади організації статистичного дослідження												
Тема 1. Методологічні засади статистики	8	2	1	-		5	6,5	0,5	-			6
Тема 2. Статистичне спостереження	9	2	1	-		6	10,6	0,6	-			10
Тема 3. Зведення і групування статистичних даних	10	2	1	-		7	10,8	0,6	0,2			10
Тема 4. Узагальнюючі статистичні показники	13	4	2	-		7	11,0	0,6	0,4			10
Тема 5. Аналіз рядів розподілу	10	2	1	-		7	10,7	0,5	0,2			10
Тема 6. Аналіз концентрації, диференціації та подібності розподілів	10	2	1	-		7	10,4	0,2	0,2			10
Разом за змістовим модулем 1	60	14	7	-		39	60	3	1			56

Змістовий модуль 2.												
Статистичні методи аналізу закономірностей та тенденцій розвитку соціально-економічних явищ і процесів. Основні умови наукової організації вибіркового спостереження												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Статистичні методи вимірювання взаємозв'язків	10	3	1	-		6	10,7	0,5	0,2			10
Тема 2. Аналіз інтенсивності динаміки	11	3	1	-		7	10,8	0,6	0,2			10
Тема 3 Аналіз тенденцій розвитку та коливань	11	2	2	-		7	10,8	0,6	0,2			10
Тема 4. Індексний метод	11	3	1	-		7	10,8	0,6	0,2			10
Тема 5. Вибірковий метод	10	2	1	-		7	10,7	0,5	0,2			10
Тема 6. Подання статистичних даних: таблиці, графіки, карти	7	1	1	-		5	6,2	0,2	-			6
Разом за змістовим модулем 2	60	14	7	-		39	60	3	1			56
Усього годин	120	28	14	-		78	120	6	2	-		112
Модуль 2												
ІНДЗ (курсова робота)	30		-	-	30	-	30		-	-	30	
Усього годин	150	28	14		30	78	150	6	2		30	112

Методи навчання

Навчальний процес у національному університеті «Запорізька політехніка» здійснюється за кредитно-модульною технологією – моделі організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні двох складових: модульної технології навчання та кредитів (залікових одиниць) і охоплює зміст, форми та засоби навчального процесу, форми контролю навчальної діяльності студента в процесі аудиторної та самостійної роботи.

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;

- ілюстрація для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- практична робота – для використання набутих знань у розв’язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – мисленнєвого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
- проблемний виклад матеріалу – для створення проблемної ситуації.

11. Очікувані результати навчання з дисципліни

- Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем. **ПР02**

- олодіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів. **ПР13**

Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб’єктів. **ПР14**

Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку. **ПР18**

Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань. **ПР19**

12. Засоби оцінювання

Контроль знань студентів з дисципліни «Вступ до спеціальності» ґрунтується на застосуванні рейтингової системи оцінювання. Для визначення рейтингової оцінки курсу дисципліни «Вступ до спеціальності» поділяється на 2 основні змістові модулі, у межах яких розподілені теми.

Для студентів денної форми навчання засоби оцінювання.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу.

алу, правильності виконання практичних завдань та розрахунків, у тому числі запланованих на самостійне опрацювання студентом, виконання та захист курсової роботи тощо. Проведення двох рубіжних контролів та заліку: теоретичні питання, розв'язання задач.

Для студентів заочної форми навчання засоби оцінювання: захист контрольної роботи, підсумковий контроль у формі заліку: теоретичні питання, розв'язання задач.

13. Критерії оцінювання результатів навчання студентів

Після кожного змістового модуля проводиться рубіжний контроль, який оцінюється за 100-бальною шкалою. Під час рубіжного контролю враховують наступні види робіт:

Проведення змістовного модульного контролю з дисципліни «Вступ до спеціальності»

Найменування завдань	Кількість балів	Загальна кількість балів
тестування під час рубіжного контролю	5	35
2 задачі під час рубіжного контролю	15	30
завдання, тести, розв'язок задач за поточним оцінюванням	25	25
оцінка за самостійну роботу	10	10
Підсумок	x	100

Підсумкова оцінка за семестр визначається як середня двох підсумкових контролів за перший та другий змістовних модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556 – УП.– Відомості Верховної ради 2014, №37-38, ст.2004.

2. Гуманітарні дисципліни у навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів. - Львів : Вид-во Тараса Сороки, 2014. - 192 с.

3. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство [Текст] : навч. посіб. / Г. В. Лаврик [та ін.]. - Київ : Центр учбової літератури, 2014. - 208 с.

4. Козак Н.Л. Університетська освіта : навч. посіб. / Н. Л. Козак, І. М. Шорбура. - Львів : Новий Світ-2000, 2014. - 164 с.

5. Кропельницька С.О. Методи активного навчання у підготовці фінансиста : навч. посіб. / С. О. Кропельницька, І. В. Перезовова. - Київ : Центр учбової літератури, 2014. - 222 с.

6. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. / О. В. Малихін . - Київ : КНТ, 2014. - 262 с.

7. Товканець Г. В. Університетська освіта : навч.-метод. посібник / Г. В. Товканець ; М-во освіти і науки України, Мукачів. держ. ун-т. - К. : Кондор, 2011. - 185 с.

8. Університетська освіта: (вступ до фаху) : навч. посібник / І. Г. Костирко, Л. Б. Гнатишин, Л. П. Петришин [та ін.] ; М-во освіти і науки України. - Львів : Магнолія-2006, 2011. - 350 с. - (Вища освіта в Україні).

Додаткові рекомендовані джерела

1. Воскобойнікова-Гузєва О.В. Стратегія розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України: генезис, концепції, модернізація/ О. В. Воскобойнікова-Гузєва. - Київ : Академперіодика, 2014. - 362 с.

2. Костюк І. В. Національно- громадянське виховання студентської молоді : навч. посіб. / І. В. Костюк, І. Н. Карпунь. - Львів : Новий Світ-2000, 2014. - 268 с.

3. Петрик О.А. Аудит: Підручник.– К.:КНЕУ, 2015.– 504 с.

4. Психологія особистості: навчальний посібник / В.П. Москалець. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 262 с.

5. Семенюк, Н. В. Філософія безперервної освіти / Н. В. Семенюк. – К.: Знання України, 2014. – 347 с.

6. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: Підручник. – 6-те вид. допов. і перероб. – К.: Алерта, 2013. – 982 с.

7. Фінанси: підручник / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – 2-е вид. переробл. і доповн. – К.: Знання, 2012. – 687 с.